

**Tjänsteutlåtande**

Utfärdat

Diarienummer GHAB 2024–0167

Handläggare: Eva Wegsjö Sande & Johanna Nyström

Telefon: 031- 3687546 / 031-3687578

E-post: eva.sande@portgot.se /

Johanna.nystrom@portgot.se

Remissvar avseende Göteborg Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar

Förslag till beslut

I styrelsen för Göteborgs Hamn AB:

Styrelsen fastställer förslaget till remissvar.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har skickat ut förslag till Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar. Syftet med riktlinjen är att vid ägarstyrda investeringar ska kommunfullmäktige ges möjlighet till ställningstagande vid två skeden. Dels genom ett inriktningsbeslut som innebär beslut/ställningstagande i tidigt skede om inriktningen för projektet, dels genom ett genomförandebeslut/ställningstagande som avser fastställande av ekonomiska, tidsmässiga och innehållsmässiga ramar för fortsatt genomförande.

Riktlinjen ger dock kommunfullmäktige möjlighet att vid inriktningsbeslutet/ställningstagandet ge styrelserna mandat att gå vidare utan att återkomma för ett genomförandebeslut.

Göteborgs Hamn AB (GHAB) ställer sig i princip positivt till förslaget men vill lyfta riskerna med att kommunfullmäktige ställer allt för långgående krav på att fler ärenden ska lyftas i två steg. För ett bolag eller nämnd som ska upphandla stora arbeten kan en upphandling som behöver villkoras med godkännande i kommunfullmäktige, med de långa ledtiderna och den osäkra utgången, innebära färre och/eller dyrare anbud. Vidare kan verksamhetskritiska affärsmöjligheter på en konkurrensmarknad försvinna på grund av allt för långa ledtider i beslutsprocessen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

GHAB har full förståelse för vikten av att kommunfullmäktige har en helhetsbild över stadens (bolag och nämnders) investeringar så att dessa inte står i strid med varandra eller andra övergripande mål och intressen.

Stadsledningskontoret beskriver i sitt tjänsteutlåtande att det kan bli en inkörsperiod innan rutinerna kring beslutsprocesser har satt sig och arbetats in i det operativa planeringsarbetet. Det kan initialt uppfattas som en utökad administrativ belastning eller att planerings- och genomförandepådrag dras ut i tid. GHAB vill här framhålla att det inte enbart handlar om en inkörsperiod. Även när bolagen har väl inarbetade rutiner för att lyfta ärenden i flera omgångar till kommunfullmäktige kan långa ledtider innebära att textupphandlingar måste förbehållas kommunfullmäktiges beslut/ställningstagande, vilket

dels kan innebära en inbromsning av arbetet och /eller fördyringar pga. ekonomiskt sämre eller färre anbud. De externa aktörerna/motparterna har inte alltid möjligheten att hantera osäkerheten om projektet blir godkänt eller inte under en längre tid. Slutligen menar bolaget också att oaktat att det finns en väl inarbetad rutin, innebär det trots allt en ökad administrativ belastning och längre planerings- och genomförandetider att ta upp ett ärende till kommunfullmäktige flera gånger.

Bedömning ur ekologisk dimension

Göteborgs Hamn har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Göteborgs Hamn har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Samverkan

Ärendet rör styrelsens hantering av ärenden av principiell beskaffenhet, någon facklig samverkan har därför inte bedömts vara aktuell.

Ärendet

Ärendet rör Göteborgs Hamns remissvar avseende Göteborg Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar. Ärendet ska ha kommit in till stadsledningskontoret senast 30 september.

Beskrivning av ärendet

GHAB ska inkomma med synpunkter på riktlinjen, samt i detta yttrande också beakta hur styrelsen bedömer vilka sorters ärenden som anses vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt och ska underställas kommunfullmäktige.

Förvaltningens /bolagets bedömning

Göteborgs Hamn AB (GHAB) ställer sig positiva till förslaget i stort.

Bolaget vill dock lyfta fram vad stadsledningskontoret beskriver i sitt tjänsteutlåtande, med diarienumr. 1550–21, gällande uppföljning kontra styrning i enskilda projekt; *”därmed kan det finnas fog för att snarare fokusera uppföljningen och styrningen mot bolagen på hur de långsiktigt klarar av att leverera avkastningskraven och eftersträvade soliditetsnivåer. Detta fokus snarare än att styra i de enskilda investeringsprojekten eller satsningarna på motsvarande sätt som för nämnderna som inte har motsvarande långsiktiga finansiella styrning att kunna förhålla sig till”*.

Ökade krav på att lyfta ärenden till fullmäktige kan för bolag som behöver fatta snabba och självständiga beslut, leda till minskad effektivitet och försämrad konkurrenskraft.

Som bolaget har beskrivit ovan är en två-stepsprocess hos kommunfullmäktige förenad med en relativt stor tidsåtgång i ledtider mellan de olika instanserna. Även när bolagen

har väl inarbetade rutiner för att lyfta ärenden i flera omgångar till kommunfullmäktige kan långa ledtider innebära att tex upphandlingar måste förbehållas kommunfullmäktiges beslut, vilket dels kan innebära en inbromsning av arbetet och /eller fördringar pga. ekonomiskt sämre eller färre anbud. De externa aktörer som är ”motparter” har inte alltid möjligheten att hantera osäkerheten om projektet blir godkänt eller inte under en längre tid.

Det är också värt att notera att tidigt i planeringsstadiet kan det vara svårt att beskriva ett projekt så att det ger en rättvisande bild både ur ett ekonomiskt och tidsmässigt perspektiv. Det kan därför finnas viss risk att projekt som tas upp till kommunfullmäktige allt för tidigt ger missvisande information, som sedan behöver korrigeras i relativt stor omfattning inför genomförandebeslutet/ställningstagandet. Det kan därför finnas risk för att en tvåstegsrunda inte nödvändigtvis får den effekt som avsetts.

Därtill måste frågan om affärssekretess belysas. För bolag på en konkurrensutsatt marknad kan kravet på öppenhet med vissa strategiska beslut vara problematiskt ur ett konkurrensperspektiv. Detta kan öka den administrativa bördan och även leda till att bolaget måste vara mer öppet med sina strategiska beslut, vilket kan vara problematiskt ur ett konkurrensperspektiv. I sådana fall kan, vid behov, direkta kontakter på tjänstemannanivå med Stadshus och stadsledningskontoret möjliggöra en effektiv hantering som säkerställer att bolaget agerar inom ramen för sitt uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning. Vidare kan på samma sätt bolaget tillsammans med nämnda parter i övrigt tillse att relevanta ekonomiska överväganden utifrån tex kommunallagen och aktiebolagslagen mm görs.

Bedömning av principiell beskaffenhet

Bolaget har de senaste fem åren fört upp tre ärenden till kommunfullmäktige (farledsfördjupningen, färjelokaliseringsen för Stena, och bildandet av ett joint-venture bolag med Castellum). Bolaget meddelar eventuella avvikelser i dessa projekt i delårsrapporter (se exempelvis delårsrapport för september förra året). Bolaget redovisar även utfallet för andra investeringar av större karaktär eller av strategisk/väsentlig betydelse för bolaget och projekt där avvikelser är stor mot budget i delårsrapporten.

Bedömningen om hur styrelsen bedömer om ett visst projekt eller ärende är av principiell beskaffenhet kan helt inte beskrivas på förhand, en bedömning måste göras i varje enskilt fall. Styrelsen gör i det enskilda fallet en bedömning som utgår ifrån dels vad som står i ägardirektivets om bolagets uppdrag, projektets ekonomiska storlek och eller ekonomiska risk, kopplingar till övriga bolag/nämnder i staden, vilken form av samverkan som kan krävas, samt övriga särskilda risker.

Ovanstående ärenden bedömdes utgöra ärenden av principiell beskaffenhet delvis av olika skäl.

- Farledsfördjupningen var ett projekt av synnerligen stor ekonomisk storlek, och krävde också samverkan med statliga myndigheter.
- Gällande färjelokaliseringsen för Stena är det ett uppdrag från kommunfullmäktige kopplat till den planerade stadsutvecklingen och behov av ersättningsläge för Stena. Ärendet har utöver den stora ekonomiska omfattningen också direkta kopplingar till andra stadsutvecklingsprojekt och har därför bedömts vara av principiell karaktär.

- GHAB:s ingående av ett joint-venture bolag med Castellum innefattade dels att bilda nya bolag, varpå ställningstagande från fullmäktige följer direkt av ägardirektivet.

I ovanstående ärenden inhämtade GHAB:s bolagsstyrelse ställningstagande från kommunfullmäktige i fler än vid ett tillfälle.